

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 20 grudnia 2016 r.,
sprawy **R.S.**
skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońców skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego [...]
z dnia 26 lutego 2016 r., sygn. akt VI Ka .../13,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W.
z dnia 12 listopada 2012 r., sygn. akt V K .../11,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć
skazanego R.S..**

UZASADNIENIE

R. S. został oskarżony o to, że w dniu 17 czerwca 2011 r. na trasie o nr 631 w M., działając wspólnie i w porozumieniu z inną nieustaloną osobą w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, grożąc zamachem na życie i zdrowie A.R., tj. pobiciem, usiłował doprowadzić A.R. do rozporządzenia mieniem własnym w postaci pieniędzy, w wysokości 300 zł, żądając tej kwoty pieniędzy jako opłaty za możliwość uprawiania przez nią prostytucji, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi a postawę pokrzywdzonej, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu łącznie co najmniej roku kary pozbawienia wolności za przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z groźbą użycia przemocy, będąc uprzednio skazany w warunkach art. 64 § 1 k.k., tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. Po rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy w W.,

wyrokiem z dnia 12 listopada 2012 r., uznał R.S. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. skazał go, zaś na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 26 września 2011 r. do dnia 2 stycznia 2012 r., od dnia 14 kwietnia 2012 r. do dnia 15 czerwca 2012 r., od dnia 21 sierpnia 2012 r. do dnia 5 listopada 2012 r. uznając, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równoważny jednemu dniowi kary pozbawienia wolności.

We wniesionej na korzyść oskarżonego apelacji obrońca z wyboru, zaskarżając wyrok w całości, podniósł zarzut:

I. obrazy przepisów postępowania karnego, mającej wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj.: art. 6 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 391 § 1 k.p.k. polegającej na odczytaniu - wbrew zasadzie bezpośredniości - na rozprawie w dniu 5 listopada 2012 r. zeznań jedyne go świadka zdarzenia - pokrzywdzonej A.R., złożonych w toku postępowania przygotowawczego i uniemożliwieniu oskarżonemu zadawania pytań świadkowi w zakresie jego rzekomego uczestnictwa w zdarzeniu będącym przedmiotem niniejszego postępowania, jak i wyjaśnieniu, na czym miały polegać groźby kierowane do pokrzywdzonej przez sprawcę tego czynu, skoro ich nie precyzował, a które sąd błędnie uznał, iż stanowią groźbę pobicia pokrzywdzonej, co stanowi naruszenie prawa oskarżonego do obrony, w sytuacji, gdy z ustaleń poczynionych przez sąd wynika, że była możliwość prawidłowego wezwania pokrzywdzonej na rozprawę, które to naruszenia procedury skutkowały:

II. błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mającym wpływ na jego treść, poprzez błędne przyjęcie, iż to R.S. uczestniczył w przedmiotowym zdarzeniu, a nadto błędne ustalenie, iż sprawca tego czynu groził pokrzywdzonej pobiciem, w sytuacji, gdy wedle jej zeznań złożonych w toku postępowania przygotowawczego, sprawca „groźby” nie precyzował.

W przypadku nie uwzględnienia powyższych zarzutów obrońca podniósł zarzut:

III. rażącej niewspółmierności kary, poprzez orzeczenie wobec oskarżonego kary 3 lat pozbawienia wolności, podczas gdy okoliczności przedmiotowe i podmiotowe przestępstwa, w tym forma usiłowania jego popełnienia, groźba dorozumiana przez

pokrzywdzoną, jako groźba pobicia, niewielki rozmiar szkody, zarówno szkody na osobie pokrzywdzonej - zwłaszcza w porównaniu z innymi pokrzywdzonymi w tej sprawie - jak i szkody na mieniu - usiłowanie wyłudzenia kwoty 300 zł, przemawiają za orzeczeniem kary w najniższym wymiarze, tj. roku pozbawienia wolności.

Na zakończenie obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a przypadku nie uwzględnienia zarzutów punktu I i II - zmianę wyroku poprzez orzeczenie kary roku pozbawienia wolności.

Apelację w sprawie wniósł także oskarżony, który, zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości, podniósł zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za jego podstawę, mającego wpływ na treść wyroku, przez ustalenie na podstawie nieprawidłowej oceny dowodów, wskazujących „jakoby dokonałem zarzucanego mi czynu, wyczerpującego dyspozycję art 282 k.k.” i wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie go od popełnienia przypisanego mu czynu, ewentualnie:
2. uchylenie wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W..

Drugi z obrońców oskarżonego, adw. W. J., we wniesionej na jego korzyść apelacji, zarzucił:

I/ na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k., obrazę prawa materialnego w postaci art. 13 § 1 k.k. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, iż bezpośrednie zmierzanie do popełnienia przestępstwa dwukierunkowego jest dokonane już w chwili, gdy działanie sprawcy naraża wyłącznie jedno z dóbr chronionych typem czynu zabronionego określonego w art. 282 § 1 k.k., w sytuacji gdy znamię bezpośrednio musi być odnoszone do czasowo późniejszego znamienia czasownikowego;

II/ na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k., obrazę przepisów postępowania w postaci art. 4, art. 7 oraz art. 366 k.p.k., polegającą na dowolnej i nieuwzględniającej okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności wątpliwości wynikających z rozpoznania przez A.R. oskarżonego R.S., a także zaniechaniu wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności przedmiotowej sprawy, m.in. sposobu oraz treści

przekazywanych gróźb, które to doprowadziło do dokonania ustaleń faktycznych rażąco naruszających zasadę prawdy materialnej;

III/ na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k., obrazę przepisów postępowania w postaci art. 391 § 1 k.p.k., poprzez odczytanie zeznań pokrzywdzonej mimo prawidłowego doręczenia jej wezwania na termin rozprawy, stanowiącego naruszenie zasady bezpośredniości, które to w konsekwencji doprowadziło do dokonania błędnych ustaleń faktycznych rażąco naruszających zasadę prawdy materialnej;

IV/ na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k., obrazę przepisów postępowania w postaci art. 424 § 1 pkt 1 oraz 2 k.p.k., poprzez sporządzenie uzasadnienia nie zawierającego omówienia podstawy prawnej wyroku, a w szczególności całkowite pominięcie strony podmiotowej przypisanego R. S. przestępstwa oraz pominięcie rzeczywistego i konkretnego wskazania przyczyn nie uwzględnienia przez Sąd okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego;

V/ na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k., dokonanie błędnego ustalenia faktycznego przyjętego za podstawę orzeczenia, mającego wpływ na jego treść, polegającego na przyjęciu, iż to R.S. był osobą, która w dniu 17 czerwca 2011 r. usiłowała czerpać z nierządu świadczonego przez A.R. korzyści majątkowe w sytuacji, gdy czynność procesowa okazania była przeprowadzona w sposób nierzetelny i nie może stanowić wyłącznego środka dowodowego wskazującego na sprawstwo oskarżonego;

VI/ na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k., dokonanie błędnego ustalenia faktycznego przyjętego za podstawę orzeczenia, mającego wpływ na jego treść, a polegającego na przyjęciu, iż zachowanie oskarżonego stanowiło usiłowanie popełnienia czynu określonego w art. 282 k.k. w sytuacji, gdy prawidłowo ustalony stan faktyczny przemawiał za przyjęciem kwalifikacji opartej na art. 204 § 2 k.k.;

VII/ na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k., dokonanie błędnego ustalenia faktycznego przyjętego za podstawę orzeczenia, mającego wpływ na jego treść, polegającego na przyjęciu, iż to R.S. groził zamachem na zdrowie i życie A.R., tj. pobiciem w sytuacji, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż domniemany sprawca powiedział, iż „zrobi jej krzywdę”, zaś przypisane mu zachowanie nie znajduje jakiegokolwiek odzwierciedlenia w środkach dowodowych;

VIII/ na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k., dokonanie błędnego ustalenia faktycznego przyjętego za podstawę orzeczenia, mającego wpływ na jego treść, polegającego na przyjęciu, iż oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym, w sytuacji, gdy zgromadzone w postępowaniu środki dowodowe, a w szczególności przebieg drugiego, z opisywanych przez pokrzywdzoną A.R., zdarzenia wskazuje na wystąpienie wyłącznie zamiaru wynikowego (ewentualnego).

IX/ na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k., dokonanie błędnego ustalenia faktycznego przyjętego za podstawę orzeczenia, mającego wpływ na jego treść, polegającego na przyjęciu, iż oskarżony działał wspólnie i w porozumieniu z inną nieustaloną osobą w sytuacji, gdy brak jest dowodów potwierdzających wystąpienie znamion odnoszących się do zarzuconej formy współsprawczej;

X/ na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k., dokonanie błędnego ustalenia faktycznego przyjętego za podstawę orzeczenia, mającego wpływ na jego treść, polegającego na przyjęciu, iż oskarżony nie odstąpił dobrowolnie od dokonania zarzuconego mu aktem oskarżenia czynu, w sytuacji gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności w postaci zeznań pokrzywdzonej A.R., wskazywał jednoznacznie, iż po odmowie przekazania mu pieniędzy dobrowolnie zaniechał podejmowania jakichkolwiek czynności dążących do osiągnięcia skutku.

W konkluzji obrońca adw. W. J. wniósł o uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, z ostrożności procesowej zaś o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji Sąd Okręgowy [...] wyrokiem z dnia 26 lutego 2016 r., sygn. akt VI Ka .../13, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

We wniesionej kasacji obrońcy skazanego rozstrzygnięciu Sądu II instancji, w oparciu o treść art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 526 § 1 k.p.k., zarzucili rażące naruszenie prawa, mogące mieć istotny wpływ na treść skarżonego orzeczenia, a mianowicie:

1. obrażę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz w zw. z art. 4 k.p.k., art. 6 k.p.k. i art. 7 k.p.k. polegającą na nienależytym, nie odpowiadającym przyjętemu rozumieniu i wykładni przepisów, rozważeniu przez Sąd II instancji zarzutów apelacji skazanego R.S. i apelacji jego obrońców, iż ustalenia faktyczne w sprawie zostały dokonane przez Sąd I instancji z naruszeniem zasady bezpośredniości,

wyłącznie na podstawie zeznań świadka A.R. złożonych w postępowaniu przygotowawczym, ujawnionych na rozprawie w dniu 5 listopada 2012 r. z naruszeniem art. 391 § 1 k.p.k., które to zeznania miały podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia Sądu I instancji, albowiem stanowiły jedyny dowód zebrany w postępowaniu, mający świadczyć przebiegu inkryminowanego zdarzenia i o winie skazanego R.S., co zostało zatwierdzone przez Sąd II instancji i co mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku wydanego przez Sąd II instancji,

2. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz w zw. z art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. polegającą na nienależytym rozpoznaniu przez Sąd II instancji zarzutów apelacji skazanego R.S. oraz jego obrońców w zakresie działań podjętych przez Sąd I instancji w celu ustalenia miejsca pobytu świadka A.R. i w konsekwencji błędnym uznaniu przez Sąd II instancji, iż Sąd I instancji dołożył należytej staranności, by uczynić zadość zasadzie bezpośredniości i doprowadzić do przesłuchania kluczowego dla ustalenia winy skazanego R.S. świadka A.R. w postępowaniu rozpoznawczym, które to działania Sądu I instancji nie były konstruktywne, celowe i realne, tj. były niewystarczające do ustalenia aktualnego miejsca pobytu świadka A.R. i de facto nie dążyły do rzeczywistego ustalenia aktualnego miejsca pobytu świadka A.R., a co zostało całkowicie pobieżnie zbadane przez Sąd II instancji i mogło mieć istotny wpływ na treść skarżonego orzeczenia,

3. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i w zw. z art. 7 k.p.k. polegającą na arbitralnym oraz bezkrytycznym zaakceptowaniu przez Sąd II instancji niewątpliwie nieprawidłowej oceny materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, tj. zeznań świadka A.R., dokonanej przez Sąd I instancji oraz braku należytej kontroli odwoławczej zastosowania art. 7 k.p.k. w toku przeprowadzonego postępowania pierwszoinstancyjnego, co w konsekwencji doprowadziło Sąd II instancji do zaakceptowania stanowiska Sądu I instancji w zakresie uznania zeznań świadka A.R. w pełni za wiarygodne, podczas gdy dokonanie przez Sąd II instancji prawidłowej analizy i oceny zeznań tego świadka doprowadziłoby do wniosków zgoła odmiennych, albowiem fakt, iż świadek A. R. w różny sposób zeznawała na temat cech charakterystycznych sprawcy, osób siedzących w samochodzie marki Toyota, osób, z którymi rozmawiała na temat

wymuszeń haraczy, charakteru wypowiedzi kierowanej pod jej adresem przez rzekomego sprawcę, w żadnym zakresie nie pozwalało na uznanie przez Sąd II instancji, iż „brak jest zatem powodów do dezawuowania jej wiarygodności”,

4. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i w zw. z art. 9 § 1 k.p.k. polegającą na bezwarunkowym zaakceptowaniu przez Sąd II instancji okoliczności, iż Sąd I instancji nie poczynił żadnych działań mających na celu zweryfikowanie treści zeznań świadka A.R. z innymi dowodami, w sytuacji, kiedy przedmiotowe zeznania stanowiły jedyny dowód mający świadczyć o winie skazanego R.S. i wyłączny dowód, na którym oparto skazanie, co mogło mieć istotny wpływ na treść skarżonego orzeczenia Sądu II instancji,

5. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie i zbadanie przez Sąd II instancji podniesionego w apelacjach skazanego R.S. i jego obrońców zarzutu dokonania przez Sąd I instancji nieprawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie uznania, że skazany R.S. groził zamachem na życie i zdrowie świadka A.R., tj. pobiciem, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że sprawca miał powiedzieć świadkowi A. R., że „zrobi jej krzywdę”, nie precyzując rzekomych gróźb, co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji,

6. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie przez Sąd II instancji podniesionego w apelacji obrońcy skazanego R.S. zarzutu dokonania przez Sąd I instancji nieprawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie uznania, że świadek A. R. prawidłowo rozpoznała skazanego R.S. po szczególnym znaku w postaci wytatuowanej pod okiem kropki, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że skazany R.S. nie ma i nigdy nie miał wytatuowanej kropki ani pod prawym ani pod lewym okiem, oraz poprzez błędne nieprzywiązanie wagi do zarzutu nieprawidłowego dokonania czynności okazania skazanego R.S. świadkowi A. R., w konsekwencji czego uznanie przez Sąd II instancji, iż rozpoznanie przez świadka A.R. skazanego R.S. było prawidłowe i potwierdzało stanowczość oraz wiarygodność jej zeznań jest całkowicie chybione i

bez wątpienia mogło mieć istotny wpływ na treść skarżonego wyroku Sądu II instancji,

7. obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacyjnych podniesionych w apelacji obrońcy skazanego R.S., a przejawiające się brakiem jakiegokolwiek odniesienia się przez Sąd odwoławczy do zarzutu z pkt I i z pkt V apelacji obrońcy skazanego R.S., co mogło mieć istotny wpływ na treść skarżonego orzeczenia Sądu II instancji, albowiem jeżeli podniesiony w środku zaskarżenia zarzut nie był przedmiotem analizy Sądu II instancji, za czym przemawia treść uzasadnienia wyroku, to gdyby zarzut został rozpoznany, mógłby prowadzić do ocen i ustaleń odmiennych od przyjętych przez Sąd II instancji.

Na zakończenie obrońcy wniesli o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej skazanego R.S. w całości i uniewinnienie go,

ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia wniosku z pkt 1., o:

2. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu II instancji i uchylenie utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji w części dotyczącej skazanego R.S. w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z art. 519 k.p.k., kasacja może być wniesiona od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, a zarzuty kasacyjne nie mogą wprost kwestionować ustaleń faktycznych, bowiem kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa (art. 523 § 1 k.p.k.).

W każdym z podniesionych zarzutów z pkt 1 - 6 kasacji, a dotyczących zeznań świadka A.R. i ich oceny dokonanej przez orzekające Sądy, podnoszony jest przez obrońców skazanego zarzut obrazu art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie przez Sąd Rejonowy, a zaaprobowanej i przyjętej, jako własnej, przez Sąd odwoławczy,

dowolnej oceny dowodu z zeznań tego świadka. Nie sposób jednak skutecznie stawiać zarzutu obrazy art. 7 k.p.k., w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy nie dokonywał samodzielnych ustaleń faktycznych, nie oceniał także na nowo zgromadzonego materiału dowodowego, a zatem nie mógł w sprawie obrazić wskazanego przepisu. Sąd Okręgowy podkreślił, iż nie znalazł żadnych podstaw do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny dowodów, jak i poczynionych w oparciu o nie ustaleń faktycznych. Zeznania świadka, pokrzywdzonej A.R., obdarzone zostały walorem wiarygodności, co zostało przez Sąd wyczerpująco uzasadnione. Sąd odwoławczy nie dopatrył się również błędów w rozumowaniu Sądu I instancji. Świadek rozpoznała wizerunek skazanego na okazanej jej podczas pierwszego przesłuchania w dniu 25 sierpnia 2011 r. tablicy poglądowej (k. 206-207/tom II). Rozpoznała go po „rysach twarzy” (k. 206/tom II). Składając zeznania szczegółowo opisała wygląd skazanego, w tym znak szczególny w postaci wytatuowanej kropki pod okiem, który to znak szczególny został także uwzględniony przez prokuratora w protokole przesłuchania podejrzanego z dnia 26 września 2011 r. (k. 355/tom II). Skazany R.S. został zaś pokrzywdzonej okazany dopiero podczas kolejnego przesłuchania, tj. w dniu 22 września 2011 r. (k. 316/ tom II), a więc już po rozpoznaniu skazanego na tablicach poglądowych. Zasadnym wydaje się zwrócenie uwagi, że z protokołu przesłuchania podejrzanego R.S. z dnia 26 września 2011 r. wynika, iż „protokół odczytał”, ale „odmówił jego podpisania bez podania przyczyny” (k. 357/tom II). Do protokołu nie wprowadzano poprawek, ani go nie uzupełniono. Powtórzyć jednak należy, że świadek A. R., co wprost wynika z protokołu przesłuchania, rozpoznała skazanego R.S. po „rysach twarzy” (k. 206/tom II).

Zwrócić należy uwagę, że pokrzywdzona A. R. zeznawała stanowczo wyłącznie na okoliczności dotyczące zdarzeń z jej udziałem. Jak zeznała, po zajściu rozmawiała z innymi pokrzywdzonymi, pytając czy one również były ofiarami wymuszeń, jednak zaznaczyła, że okoliczności zdarzeń ich dotyczących zna tylko ze słyszenia. Następnego dnia po zdarzeniu nie pojawiła się przy trasie nr 631, jak zeznała, „bałam się” (k. 206/tom II).

Jako niezasadny jawi się zarzut naruszenia zasady bezpośredniości oraz prawa do obrony poprzez niezgodne z wymogami art. 391 § 1 k.p.k. odczytanie

zeznań pokrzywdzonej A.R.. Sąd Okręgowy podkreślił, że Sąd I instancji dołożył wszelkiej staranności by uczynić zadość zasadzie bezpośredniości i doprowadzić do przesłuchania świadka przed Sądem.

Celem wezwania świadka na kolejne terminy rozpraw, ewentualnie ustalenia jej miejsca pobytu, Sąd podjął następujące czynności:

- wezwanie dla pokrzywdzonej na pierwszy termin rozprawy powróciło z adnotacją „nie podjęto w terminie” (k. 649/tom IV);
- pod wskazanym wcześniej numerem telefonu do pokrzywdzonej (podany przez nią samą w trakcie przesłuchania w dniu 25 sierpnia 2011 r., k.205v/tom II) pojawiała się informacja, że „abonent jest niedostępny” (k. 651/tom IV);
- w wyniku podjętej próby doręczenia wezwania za pośrednictwem Policji, ustalono, że A. R. nie zamieszkuje pod wskazanym adresem i prawdopodobnie przebywa za granicą, a rodzina nie ma z nią kontaktu od około 6 miesięcy (k. 702/tom IV);
- kolejne wysyłane wezwania powracały z adnotacją „nie podjęto w terminie” (k.709/tom IV, k.807/tom IV, k.858/tom V, k.1090/tom VI);
- z ponownych ustaleń Policji wynikało, że pokrzywdzona nie powróciła do kraju i nadal nie utrzymywała kontaktu z rodziną (k.818/tom IV);
- telefon został wyłączony (k.822/tom IV, k.1172/tom VI);
- Sąd zarządził zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie pokrzywdzonej na termin rozprawy w dniu 21 maja 2012 r. (k.824/tom IV, k.852-853/tom V), wskazując w piśmie przewodnim, że świadek prawdopodobnie przebywa na trasie W. na trasie nr 631, na terenie miejscowości M.(k. 823/tom IV); doprowadzenie nie zostało zrealizowane z uwagi na nieustalenie miejsca pobytu świadka;
- nie podjęta została korespondencja kierowana na adres motelu w miejscowości Z., w którym pokrzywdzona mogła przebywać (k.847, 851, 1006/ tom V, k. 1176/tom VI);
- kolejne nakazy doprowadzenia nie zostały zrealizowane z uwagi na brak możliwości ustalenia pobytu pokrzywdzonej (k.911-912/tom V, k. 970/tom V, k.989/tom V, k.991/tom V, k.1138/tom VI, k.1155, k.1157, k.1159-1160, k.1169/tom VI);
- Sąd podjął także próbę ustalenia adresu A.R. poprzez skierowanie zapytania do ZUS, Centralnego Zarządu Służby Więziennej i NFZ (k. 978/tom V, k.982/tom V,

k.1083/tom VI, k.1095/tom VI, k.1167/tom VI, k.1201/tom VI). Korespondencja skierowana na uzyskane adresy za pośrednictwem Policji również nie został doręczona, z uwagi na ustalenie, że świadek nie przebywa pod tymi adresami;
 - ustalono, że A. R. przebywa za granicą i data jej powrotu do kraju nie jest znana (k. 1220/tom VI, k.1290/tom VII). Z uwagi na brak kontaktu pokrzywdzonej z rodziną, nie można było także ustalić miejsca pobytu za granicą.

Przepis art. 391 § 1 k.p.k. stanowi wyjątek od zasady bezpośredniości, uprawniający sąd do odczytania w odpowiednim zakresie zeznań świadka złożonych przez niego w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem, wówczas, gdy zachodzą trudności albo niemożność przesłuchania świadka na rozprawie. Tak odtworzony dowód ma status procesowy pełnoprawnego dowodu, nie gorszego od innych, choć niewątpliwie trudnego w ocenie z powodu niemożności rozwinięcia wiedzy o dowodzie w bezpośrednim przesłuchaniu i obserwacji zachowania świadka, także w relacji do stron, ich pytań. Z przedstawionych ustaleń wynika, że świadek A. R. prawdopodobnie przebywa za granicą, dokładny jej adres pobytu nie jest znany, a rodzina nie ma z nią kontaktu od dłuższego czasu. Pomimo podjętych przez Sąd, licznych prób wezwania świadka na kolejne terminy rozpraw, jego bezpośrednie przesłuchanie było więc niemożliwe, stąd też zaistniała podstawa do odczytania jej zeznań na podstawie art. 391 § 1 k.p.k.

Niezasadny jest także zarzut z pkt 7 kasacji, w zakresie w jakim dotyczy on nieodniesienia się przez Sąd Okręgowy do zarzutu z pkt I apelacji (adw. W. J. – uwaga SN; ocena zarzutu z pkt V apelacji została przez Sąd Okręgowy dokonana wraz z oceną zeznań świadka A.R.). Jak podniósł Sąd Okręgowy, odnosząc się do stawianego w pkt I apelacji zarzutu, jest on sprzeczny z treścią zeznań pokrzywdzonej. Skazany, na co wskazał Sąd, zrealizował zamiar kierowania wobec pokrzywdzonej gróźb zamachu na zdrowie i życie i poprzez to bezpośrednio zmierzał do doprowadzenia jej do rozporządzenia swoim mieniem. Ostatnim ogniwem niezbędnym dla przyjęcia dokonania przestępstwa zarzucanego skazanemu było, zdaniem Sądu, rozporządzenie mieniem przez pokrzywdzoną, które nie nastąpiło tylko z uwagi na jej postawę (pokrzywdzona zeznała, iż oskarżony zapowiedział jej, że „...wróciły stare czasy i tak jak dawniej każda z

dziewczyn będzie płaciła (...) po pieniądze będą przyjeżdżali inni chłopaki i im ma płacić (...) na jutro ma mieć kasę" (k. 205v/tom II). Po kilku dniach wrócił w towarzystwie dwóch mężczyzn upominając się o pieniądze (k. 206/tom II). Także, jako prawidłowe Sąd odwoławczy uznał ustalenia Sądu Rejonowego, że skazany działał z zamiarem bezpośrednim, znamionnym celem osiągnięcia korzyści majątkowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

kc